

Presentació

En el estudis literaris i lingüístics, el fet d'adoptar una perspectiva diacrònica permet anar més enllà del propi objecte d'estudi, ja que no s'hi apropa com un fet aïllat, sinó que es focalitza en el seu origen i la seva gestació, i s'estableixen així una sèrie de relacions amb altres textos o amb altres maneres d'expressar-se. És precisament aquesta suggerent perspectiva l'adoptada en el present volum, que hem volgut dedicar a la literatura i la llengua catalanes.

La primera secció del volum tracta l'estudi de diverses manifestacions literàries, en les quals les relacions diacròniques –un cop superats els plantejaments basats en la mera idea d'influència– s'examinen per mitjà de les nocions d'intertextualitat, d'hipertextualitat i de tota una arquitectura conceptual de termes afins, força dels quals es deuen al teòric francès Gérard Genette. Si bé les seves propostes taxonòmiques no han estat sempre avaluades positivament ni s'han emprat amb la profusió previsible donada la necessitat d'una coherència terminològica i conceptual per conduir la recerca acadèmica en el camp dels estudis literaris, és cert que han aconseguit fructificar en tota una sèrie de treballs que, anant més enllà de l'estructuralisme narratològic, s'han nodrit d'altres aproximacions per enriquir el panorama del coneixement sobre els aspectes diacrònics del món de les lletres. En aquesta secció del número monogràfic es publiquen treballs que permeten diàlegs i confluències amb les aportacions existents en aquest mateix terreny. Així, s'analitzen relacions inter- i trans-textuals entre diferents tipus d'obres (com ara entre l'obra de Joan Maragall com a traductor i com a poeta o entre composicions de Schubert i poemes de Màrius Torres), però també, evidentment, entre obres literàries pertanyents a diferents tradicions (els poemes de Joan Brossa i Federico García Lorca, o el *Bestiari* de Joan Oliver i altres de tradició francesa o hispànica), de vegades jugant amb les convencions pròpies d'un gènere com ara la novel·la negra (Cèsar A. Jordana, Mercè Rodoreda o Jaume Fuster), reescrivint relats mítics, com és el cas de la *Judit* de Josep Maria de Sagarra, o bé a través d'hipertextos resultants de la traducció (com la de Carlos Arniches al català).

Pel que als estudis lingüístics, Saussure tenia clar que s'havien de centrar en la sincronia, ja que considerava que la perspectiva diacrònica no permet percebre la llengua en si, sinó una sèrie d'esdeveniments que la modifiquen. Malgrat això, creiem que aquesta "sèrie d'esdeveniments" és allò que configura la llengua i que permet entendre fenòmens com la lexicalització, la fraseologització, la gramaticalització o la

pragmaticalització, els quals ens expliquen molts dels processos del canvi lingüístic relacionats amb l'ús del lèxic o la fraseologia, i la institucionalització d'uns usos en detriment d'uns altres, que donen com a resultat els trets característics d'una llengua. En la secció lingüística d'aquest número ens han interessat especialment aquests processos de canvi, mitjançant els quals les combinacions d'unitats lèxiques adquireixen uns valors determinats que poden arribar a convertir-les en unitats fraseològiques, les quals tenen un sentit diferent del que tenien en el seu origen i/o adquireixen un valor pragmàtic que les vincula a determinats moments de la interacció o a situacions comunicatives concretes. D'aquesta manera, els articles se centren, d'una banda, en la cristal·lització de parèmies catalanes sobre la casa a partir de models clàssics, amb els quals poden establir-se clares relacions d'intertextualitat; i d'altra banda, en el procés de fraseologització que converteix una combinació lliure de paraules com *tapar-se el nas* en una unitat idiomàtica.

El monogràfic es tanca amb una nota sobre la publicació del primer volum del *Teatre complet* del dramaturg barceloní Rossend Arús, que no sol incloure's en els estudis de la literatura catalana vuitcentista, però que és important per poder conèixer què va ser la literatura catalana del XIX.

Els Editors